

Escoles vs Escoles esportives. Reflexions sobre àmbits d'actuació

Xavier Morell Aldaz
CP RAFAL VELL. PALMA.

L'ENSENYAMENT dels esports en el context educatiu, es desenvolupa a diferents àmbits (escoles, escoles esportives, clubs...), cada un dels quals té unes característiques específiques que condicionen el plantejament didàctic que es duran a terme .

L'aportació de noves concepcions i teories, ha ajudat a definir i delimitar finalitats educatives comunes, contribuint a atracar camps tradicionalment molt allunyats.

En aquest sentit l'evolució de la didàctica dels esports ha sofert un canvi qualitatiu en els darrers temps¹. En molts casos, malgrat encara hi ha sectors que es desvinculen totalment del treball basat en criteris pedagògics, podem dir que escoles i escoles esportives comparteixen una mateixa filosofia fonamentada en uns objectius assumits des dels dos àmbits.

Són les característiques pròpies que defineixen cada un d'aquests àmbits les que delimiten i identifiquen les funcions i limitacions de cada un d'ells. Partint de finalitats educatives compartides, els programes s'estructuren en funció de:

- Tipus d'alumnat (en relació a hàbits motrius, sexes, motivacions...).
- Continguts a treballar.
- Temporalització. Temps disponible al llarg del curs per treballar.
- Mecanismes per valorar els progressos dels alumnes.
- ...

Com a resultat tenim dues realitats diferents articulades baix una mateixa concepció educativa. Malgrat semblar una obvietat, encara són molts els "educadors" dels dos àmbits que posarien traves a aquesta afirmació. Uns per falta de vocació i cultura pedagògica (basta pegar un cop d'ull a molts dels sistemes i metodologies aplicades a molts clubs per personal que no té el perfil ni la formació necessària per treballar amb nins) i d'altres per la dificultat de compartir propostes i projectes amb institucions que no estan integrades a l'escola . (Les situacions esportives treballades a classe han de ser un punt de partida per aquells nins que demostrin interès per a dur-les a terme fora de l'horari lectiu. En aquest sentit la coordinació entre escola i escoles esportives contribuiria a paliar aquest dèficit).

El que es proposa en aquest article

és analitzar amb brevetat com aquestes característiques que són pròpies de cada àmbit condicionen i determinen el camp d'actuació d'escoles i escoles esportives. A continuació s'explicarà, sense fer un llistat exhaustiu, algunes d'elles:

Tipus d'alumnat.

En relació a:

Hàbits motrius. A les escoles la varietat d'experiències motrius dels alumnes és molt àmplia. Hi ha nins que habitualment realitzen algun tipus d'activitat, n'hi ha d'altres que ho fan esporàdicament i d'altres que només tenen un contacte directe amb activitats d'aquest tipus quan són a l'escola.

L'heterogeneïtat dels grups és un dels condicionants en els quals se sustenten els plantejaments curriculars. Lluny d'interpretar-ho com un inconvenient els programes a

1. Per posar tres exemples prou interessants, aconsell els treballs duts a terme per Devis (jocs esportius modificats, corrent anglesa. Wein (jocs simplificats aplicats al futbol) i el Centre d'estudis dels Jocs esportius de la Universitat d'Oporto.

desenvolupar han de contemplar aquesta diversitat com a factor original. El respecte a la diferència, el treball de les relacions grupals, el progrés i valoració del company en funció de les seves possibilitats... impregnen qualsevol activitat que es du a terme contribuint a la creació de valors que enriqueixen la formació integral de l'alumne.

En el camp esportiu el treball se centra prioritàriament en l'optimització dels recursos motrius de cada alumne, malgrat no s'exclou el treball dels objectius esmentats amb anterioritat, la funció prioritària és aquesta. Es disposa del marc adequat per aconseguir desenvolupar al màxim el potencial motor de l'alumne.

Sexes. Bàsicament el treball coeducatiu es fa a les escoles. La diferenciació de sexes en les pràctiques esportives de clubs i escoles esportives és sens dubte encara un fet inqüestionable, tot i que ja hi ha experiències adreçades a superar aquesta situació. La possibilitat de treballar la no discriminació entre els dos sexes enriqueix qualsevol situació que es treballa a l'escola.

Motivacions. A les escoles els interessos dels alumnes en relació a les pràctiques motrius són molt variats i les programacions han d'aconseguir de tots els alumnes la motivació necessària per garantir la qualitat educativa.

No cal dir que és una tasca molt difícil però al mateix temps engrescadora perquè situa el repte en aconseguir que aquells nins amb menys interès per les pràctiques motrius descobreixin el plaer que pot atorgar la motricitat i al mateix temps en no defraudar les expectatives d'aquells que tenen com a prioritat posar a prova les seves habilitats. Als clubs i escoles esportives, aquesta motivació, és en teoria intrínseca, perquè són els propis nins que realitzen l'activitat per l'atracció que hi senten, encara que la seva

elecció es vegi en molts casos condicionades per factors que defugen de les seves preferències.

Temps disponible per dur a terme pràctiques motrius i variabilitat dels continguts.

El treball continuat al club esportiu afavoreix l'assoliment dels objectius amb més rapidesa, l'alumne té la possibilitat de veure amb més claredat l'evolució dels seus progressos perquè disposa de més temps. Aquest fet crea un plus de motivació. A l'escola els objectius a desenvolupar estaran determinats pel poc temps disponible per dur a terme diferents i variades pràctiques esportives. El mestre ha de tenir la capacitat de fer entendre els alumnes aquest fet sense que impliqui una desmotivació per l'escàs temps disponible per treballar. En contraposició l'escola disposa de l'avançatge d'oferir el màxim número d'experiències motrius. Es posa a l'abast de l'alumne diferents pràctiques amb el plus de motivació que això suposa.

Experiències per valorar el progrés dels alumnes.

Les competicions, intercanvis, diades són un element motivador molt important. A les escoles, els continguts esportius treballats són valorats amb uns altres criteris. L'esport escolar, actualment, està emmarcat dins un context diferent al treball que es fa a les classes d'EF. La connexió entre aquests dos camps és del tot necessària. Pens que l'estructura i funcionament de les activitats extraescolars necessiten una remodelació que ajudi a paliar aquest dèficit i que interconnecti les actuacions dutes a terme als dos àmbits. Altres possibilitats són l'afavoriment d'intercanvis entre diferents centres i l'organització de diades escolars.

A les escoles esportives la competi-

ció (organitzada de formes variades) és un dels eixos bàsics sobre el qual s'organitza l'activitat. El nin està en situació de valorar la seva capacitat en relació als altres. Quan es treballa amb criteris educatius, la competició és fonamental dins el procés d'aprenentatge de l'alumne perquè és un element que l'ajuda a descobrir fins on pot arribar la seva competència motora.

Valoració que en fa la societat del treball als diferents àmbits.

Avui en dia és molt freqüent que el mateix pare que exigeix responsabilitats al mestre d'EF en relació a problemàtiques sense cap interès educatiu sigui el qui alabi les conductes poc professionals de l'entrenador del seu fill al partit del dissabte. La desacreditació i poca valoració que se'n fa de la feina dels mestres suposa un problema afegit a la tasca docent de l'educador.

Davant l'inqüestionable qualitat dels programes curriculars a l'àrea d'EF existeix un buit conceptual al món dels clubs que necessàriament ha de ser tractat i revisat pels diferents sectors implicats. •

BIBLIOGRAFIA

DEVÍS, J i PEIRÓ, C: *Nuevas perspectivas curriculares en Educación Física: la salud y los juegos modificados.* INDE. Barcelona, 1992.

DEVÍS, J: *Educación Física, deporte y currículo. Investigación y desarrollo curricular.* VISOR. Madrid, 1996.

GRAÇA, A i OLIVEIRA, J. *La enseñanza de los juegos deportivos.* Centre d'estudis dels jocs esportius de la Facultat de Ciències de l'esport i l'EF d'Oporto. Barcelona, 1997.

SANTOS, M et altres: *Actividades físicas extraescolares.* INDE.

WEIN, H: *Fútbol a la medida del niño.* CEDIF. Madrid, 1995.